

Valtiovarainministeriölle

Asia: VN/35084/2025 Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle matkailijaveroa koskevaksi lainsäädännöksi

Pelkosenniemen kunnan lausunto alueellisen matkailijaveron toteuttamisesta

Matkailu on Pelkosenniemen kunnan pääelinkeino ja elinvoimatekijä, jonka toimintaedellytyksiä ei tule heikentää vaan elinkeinoa tulee kehittää kestävästi ja vastuullisesti. Tämän tulisi olla kantava periaate myös matkailijaverosta säädettäessä. Kun kunnassa on alle 1000 asukasta, matkailijoiden osuutta (noin 400 000 yöpymistä Pyhä-Luoston alueella per vuosi) voi myös pitää merkittävänä alueen luonnon ja infran kuluttajana. Globaalit muutokset vaikuttavat matkailuun, ja alaan kohdistuu laajojakin muutospaineita, joihin myös pienillä kunnilla tulisi olla voimavaroja ennakoida ja reagoida. Pelkosenniemi suhtautuu matkailijaveroon myönteisesti, mutta tuo esiin seuraavat jatkovalmistelussa huomioitavat asiat.

Matkailijaveron esitetty vähimmäistaso (2 %) vaikuttaa sellaiselta, ettei sillä todennäköisesti ole merkitystä asiakkaan ostopäätökseen. Kuitenkin veron käyttöön otolla voi olla mielikuvallinen negatiivinen vaikutus matkakohteen vetovoimaan. Prosentuaalisen veron sijaan vero voi olla myös euromääräinen, mikäli euromääräisyys ei aiheuttaisi kohtuutonta kuluja lapsiperheille (esim. vero koskisi vain aikuisia majoittujia) tai muille isommille ryhmille. Vaikka esitetty vero on maltillinen eikä sen arvioida yksin vaikuttavan merkittävästi matkailupäätöksiin, kotimaisten matkailijoiden ostovoiman heikkeneminen on kokonaisuutena kunnalle huolenaihe. Toistaiseksi matkailuelinkeinon ja sen työpaikkojen ympärivuotisuus nojaa pitkälti kotimaisiin matkailijoihin.

Keskeiset matkailualueesta kunnalle aiheutuvat kulut ovat infran ylläpitoa. Matkailijamäärien kasvu ja samanaikaiset Metsähallituksen säästötoimet ovat lisänneet kuntien ja yritysten paineita huolehtia Pyhä-Luoston kansallispuiston ulkopuolisten reitistöjen ja taukopaikkojen ylläpidosta ja kehittämisestä. Paine tulee kasvamaan Metsähallituksen ilmoittamien leikkausten johdosta. Reitistöt ovat yksi merkittävimmistä kilpailutekijöistä outdoor-matkailussa. Samalla oikein rakennetut, riittävät ja hoidetut reitit ehkäisevät luonnon muuta kulumista ja matkailijan turvallisuutta. Matkailijaverosta ei saa tehdä korviketta sille, että valtio on karsimassa huolehtimastaan luontopalveluinfrastruktuurista ja luontokeskuksista.

Veron tulee kohdistua tasapuolisesti myös alustatalouden toimijoihin ja rekisteröimättömään majoitukseen. Lyhyt vuokrauksen läpinäkyvyyttä tulisi parantaa sääntelyllä, sillä käytännössä on mahdotonta valvoa lyhyt vuokrauksen osalta ilman rekisteröintivelvoitetta. Ei ole hyväksyttävää, että rekisteröity majoitusyritykset kantavat veron keräämiseen, ilmoittamiseen ja tilittämiseen liittyvän hallinnollisen vastuun samalla, kun osa lyhytaikaisesta majoituksesta voi käytännössä jäädä järjestelmän ja valvonnan ulkopuolelle. Asian ratkaisemattomuus myös herättää huolen siitä, joudutaanko kuntien jatkossa lisäämään majoitustoiminnan valvontaa.

Kunta pitää hyvänä ratkaisuna sitä, että veron ulkopuolelle rajataan leirikoulut ja muu voittoa tavoittelematon matkailutoiminta sekä sosiaali- ja terveystarpeisiin perustuva majoittuminen.

Koska esityksen mukaan veroa ei voi soveltaa vain osan aikaa vuodesta (sesonkiaikoina), se ei sellaisenaan ohjaa tasaisempaan ja siten kestävämpään matkailuun. Edelleen kestävän matkailun näkökulmasta olisi parempi verottaa suhteessa enemmän lyhytaikaisesta (1-3vrk) viipymästä kuin vähintään viikon pituisesta majoittumisesta, sillä lyhyet vierailut aiheuttavat usein enemmän liikennettä ja infrastruktuurin käyttöä suhteessa matkailijan alueelle jättämään taloudelliseen hyötyyn. Tämän tyyppinen säätely jäisi esityksessä majoitushinnoittelun varaan.

Pelkosenniemi pitää oikeana sitä, että verotulot tilitettäisiin täysimääräisesti niitä kerääville kunnille, sillä niihin kohdistuu myös matkailun haitat ja paine. Vaikka verotuloja ei ns. korvamerkittäisi, Pelkosenniemen kunta korostaa, että kuntien hyvää elinkeinopolitiikkaa on ennakoitavuus ja luotettavuus. Alueelle investoivien matkailuyritysten tulisi voida luottaa siihen, että kunnat tukevat matkailualueensa kehittymistä.

Myös kuntien tulisi voida luottaa siihen, ettei uusia veroja oteta mukaan valtionosuusjärjestelmään. Tästä syystä hallituksen esitykseen sisällytetty kirjaus kohdassa 2.3.: *"Uusia veromuotoja ei sisällytetä valtionosuuksien tasausjärjestelmään automaattisesti, vaan kunnille syntyvien uusien verotulojen sisällyttämisestä tasauslaskentaan on päätettävä erikseen ja muutettava kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia."* jättää avoimeksi kuntatalouden tulevaisuuden, johon liittyy paljon muitakin kestäväää kuntaa ja pitkäjänteistä elinkeinopolitiikkaa haastavia epävarmuuksia. Matkailijaverolla ei saa olla vaikutusta kuntien valtionosuuksiin.

Pelkosenniemen alueella on paljon pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joten on tärkeää, ettei matkailijavero lisää hallinnollista taakkaa kohtuuttomasti tai johda tilanteeseen, jossa yritykset joutuvat kantamaan suhteettoman suuren vastuun järjestelmästä. Kunnan omat hallinnolliset resurssit ovat niukat ja verojen keräämisen toteutuksen tulisi olla myös sille hallinnollisesti mahdollisimman kevyttä. Hallituksen esityksen vaikutuksia pieniin yrityksiin ja kuntaan on vaikea arvioida.

Kokonaisuudessaan kunta pitää tärkeänä, että matkailijaveron avulla voitaisiin kattaa matkailusta kunnalle aiheutuvia lisäkustannuksia ja mahdollistaa matkailuinfrastruktuurin kehittäminen sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Pelkosenniemi ei aktiivisesti valmistelee veron käyttöönottoa, vaan seuraa lakiesityksen etenemistä sekä yleisen suhdannekehityksen kehittymistä.

17.8.2026

Pelkosenniemen kunnanhallitus